

บทที่ 1

บทนำ

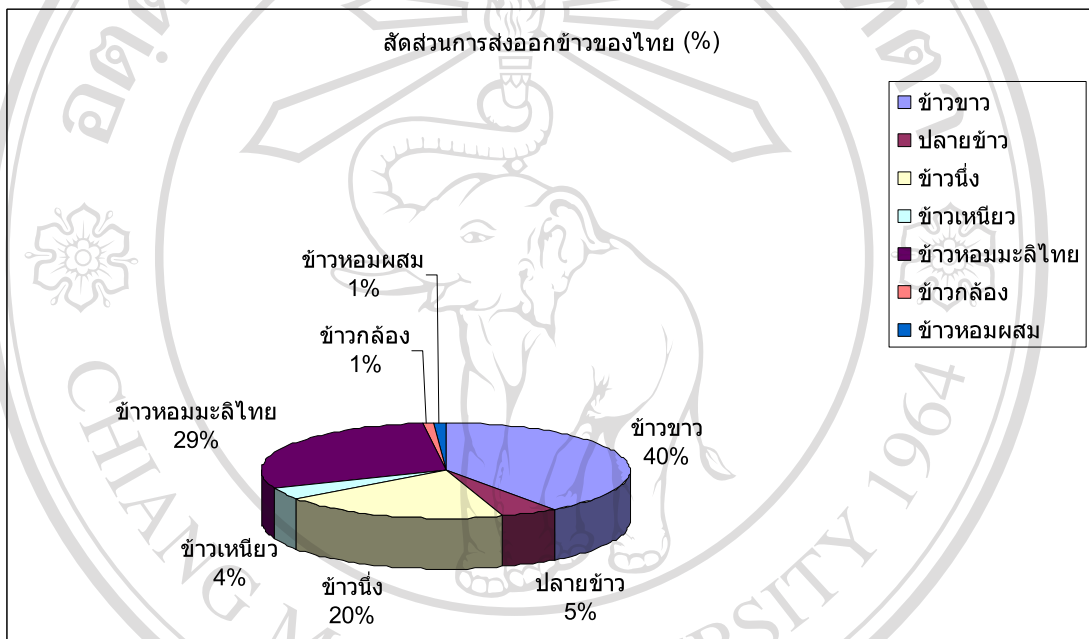
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การส่งออกมีบทบาทสำคัญที่สุดในการช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย ถือได้ว่ามีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยสามารถพิจารณาได้จาก มูลค่าของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ของประเทศไทยใน ปี พ.ศ.2548 มีมูลค่า 7,104,228 พันล้านบาท ซึ่งเป็นมูลค่าในการส่งออกถึง 5,230,606 พันล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 73 ของมูลค่าของ GDP รวมของทั้งประเทศ อาจกล่าวได้ว่าการส่งออกได้ทำรายได้ให้กับประเทศอย่างมาก ธุรกิจภาคการส่งออกของไทยมีอัตราการขยายตัวที่สูงและรวดเร็วมาก ซึ่งเป็นกลไกสำคัญหนึ่งที่ผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวอยู่ในระดับสูง นับว่าเป็นธุรกิจอีกแขนงหนึ่งที่มีความสำคัญต่อผู้ประกอบการเองและประเทศชาติ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่สามารถนำ เงินตราต่างประเทศเข้ามาสู่ประเทศไทยเราเป็นจำนวนมากในปีหนึ่ง ๆ และรายได้เหล่านี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ถูกนำมา ใช้พัฒนาและแก้ไข้ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ซึ่งประเทศก็สามารถนำรายได้ส่วนนี้มาใช้ในการจัดการบริหารประเทศ รวมไปถึงการพัฒนาประเทศให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าเกษตรเช่นข้าวที่เป็นสินค้าสำคัญซึ่งมีมูลค่าการส่งออกที่สูง สร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมาก

ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวอันดับหนึ่งของโลก เนื่องจากข้าวถือเป็นผลผลิตที่สำคัญที่สุด ด้วยสัดส่วนการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 36 ของโลกในปี พ.ศ. 2546 อีกทั้งยังมีพื้นที่ซึ่งเหมาะกับการเพาะปลูกข้าวมากกว่าร้อยละ 27.25 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมดของประเทศ จากการที่ประเทศไทยทำการส่งออกข้าวได้ดีมากขึ้นเรื่อยๆและยังได้เปรียบเรื่องชื่อเสียงของพันธุ์ข้าวหอมมะลิของไทยทำให้ข้าวกลายเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย และสามารถครองความเป็นหนึ่งในการส่งออกของโลกได้ อีกทั้งยังสามารถรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดในการส่งออกข้าวได้อย่างต่อเนื่อง

ประเภทข้าวที่ไทยทำการส่งออกไปยังตลาดโลกนั้นส่วนใหญ่เป็นข้าวขาว ซึ่งมีสัดส่วนการส่งออกถึง 40% ของการส่งออกข้าวทั้งหมด รองลงมาคือข้าวหอมมะลิไทย ซึ่งเป็นสัดส่วนส่งออก 29% ของการส่งออกข้าวทั้งหมด นอกจากนั้นข้าวที่ไทยทำการส่งออกคือข้าวเหนียว, ปลายข้าว, ข้าวเหนียว, ข้าวกล้อง และข้าวหอมผสม ด้วยสัดส่วนการส่งออก 20%, 5%, 4%, 1% และ 1% ตามลำดับ

รูปที่ 1.1 แสดงสัดส่วนการส่งออกข้าวของประเทศไทย

ตารางที่ 1.1 แสดงสถิติปริมาณการส่งออกข้าวในตลาดโลก

หน่วย : พันล้านตัน

ประเทศ	พ.ศ.	พ.ศ.	พ.ศ.	ณ เดือนมีนาคม 2551	
	2546/2547	2547/2548	2548/2549	2549/2550*	2550/2551*
ไทย	10,137	7,274	7,376	9,500	9,000
เวียดนาม	4,295	5,174	4,705	4,522	5,000
อินเดีย	3,172	4,687	4,537	5,000	3,500
สหรัฐอเมริกา	3,090	3,862	3,306	3,044	3,500
ปากีสถาน	1,986	3,032	3,579	2,600	2,900
จีน	880	656	1,216	1,340	1,300
อียิปต์	826	1,095	958	1,209	950
อูรุกวัย	804	762	812	735	800
อาเจนตินา	249	345	487	436	500
กัมพูชา	300	200	350	450	450
บราซิล	37	272	291	201	200
พม่า	130	190	47	31	200
ญี่ปุ่น	200	200	200	200	200
อุกานดา	243	182	170	230	180
กลุ่ม EU - 27	187	201	144	150	150
เกาหลีใต้	105	400	91	160	150
ประเทศอื่นๆ	543	694	1,134	705	395
รวม	27,184	29,226	29,403	30,513	29,375

ที่มา: สมาคมผู้ส่งออกข้าวต่างประเทศ

หมายเหตุ : พ.ศ. 2546/2547 หมายถึงระยะเวลาเพาะปลูกข้าวในปี 2546 ซึ่งรวมระยะเวลา 2 ฤดูการเพาะปลูกทั้งในฤดูฝนจากเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และฤดูแล้งจากเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน ปี 2547

ดังจะเห็นได้จากสถิติปริมาณการส่งออกข้าวในตลาดโลก ประเทศไทยยังคงเป็นอันดับหนึ่งในการส่งออกข้าว ซึ่งไทยส่งออกข้าวในปี 2546/2547 ได้ 10,137 ล้านตัน ,ปี 2547/2548 ได้ 7,274 ล้านตัน ,ปี 2548/2549 ได้ 7,376 ล้านตัน รองลงมาคือประเทศเวียดนามที่ส่งออกข้าวได้เป็นอันดับสองของโลกรองจากไทย ซึ่งเวียดนามส่งออกข้าวในปี 2546/2547 ได้ 4,295 ล้านตัน ,ปี 2547/2548 ได้ 5,174 ล้านตัน ,ปี 2548/2549 ได้ 4,705 ล้านตัน

ตารางที่ 1.2 แสดงผลผลิต การใช้ การค้า และสต็อกข้าวโลก

หน่วย : ล้านตัน

ประเทศ	ผลผลิต	การบริโภค	การนำเข้า	การส่งออก	สต็อกปลายปี
โลกปี 2548/49	418.0	415.2	28.5	28.5	78.1
โลกปี 2549/50 *	416.5	419.0	29.8	29.8	75.7
เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงระหว่างปี 2549 และ 2550	-0.4	0.9	4.6	4.6	-3.1
ประเทศผู้ส่งออกปี 2550					
สาธารณรัฐประชาชนจีน	128.0	127.9	0.8	1.4	36.3
อินเดีย	91.1	87.6	-	4.3	9.7
เวียดนาม	23.0	18.4	-	5.0	1.3
ไทย	18.3	9.6	-	8.8	3.5
สหรัฐอเมริกา	6.2	3.9	0.7	3.3	1.2
ปากีสถาน	5.2	2.1	-	3.1	0.4
ประเทศผู้นำเข้าปี 2550					
ฟิลิปปินส์	10.1	11.3	1.9	-	5.8
อินโดนีเซีย	33.3	35.9	1.8	-	2.4
ไนจีเรีย	2.9	4.5	1.7	-	0.6
อิรัก	0.07	1.2	1.3	-	0.4
อิหร่าน	2.4	3.2	0.9	-	1.3

ที่มา: กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (USDA) ณ เดือนพฤษภาคม 2550

* ประมาณการณั้เบื้องต้น

** การนำเข้าข้าวจากการเปิดตลาดนำเข้าข้าวตามความตกลงองค์การการค้าโลก (WTO)

ในช่วงที่ผ่านมา นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา เวียดนามเป็นประเทศที่ถูกจับตามองในฐานะประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดดในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 7-8 ต่อปี และสูงกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาครวมถึงประเทศไทย การเคลื่อนไหวด้านเศรษฐกิจและการลงทุนของเวียดนาม โดยเฉพาะการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ที่สูงถึง 10.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2549 เนื่องจากต้นทุนค่าแรงต่ำ เสถียรภาพทางการเมืองมั่นคง หลักในการพัฒนาประเทศแบบทุนนิยม และแผนพัฒนาเพื่อกระตุ้นของรัฐบาลเวียดนาม รวมถึงส่วนแบ่งของตลาดสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกประเภทเดียวกับสินค้าส่งออกหลักของไทย ทำให้ผู้ประกอบการไทยได้รับผลกระทบโดยตรงจากการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น เป็นเหตุให้เวียดนามถูกมองว่าเป็นคู่แข่งโดยตรงกับประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเวียดนามที่สูงก็เป็นปัจจัยที่น่าดึงดูดให้ผู้ประกอบการไทยทำการค้าและลงทุนในเวียดนามเช่นกัน เพราะเวียดนามถูกมองว่าเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของแหล่งลงทุนที่น่าสนใจและเป็นตลาดใหม่ที่ศักยภาพในการเติบโตทางธุรกิจ

ไม่เพียงแต่ภาคอุตสาหกรรมของเวียดนามเท่านั้นที่มีผลกระทบต่อไทย หากแต่ภาคเกษตรกรรมของเวียดนามได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ในการพยายามส่งเสริมการเกษตรอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มการส่งออกในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเวียดนามเองได้ให้ความสำคัญกับพืชเศรษฐกิจอย่างข้าว ซึ่งมีไทยเป็นคู่แข่งที่สำคัญอยู่ในขณะนี้

เวียดนามเป็นคู่แข่งสำคัญของข้าวไทยในตลาดโลก โดยปัจจุบันเวียดนามเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวอันดับสองรองจากไทย การแข่งขันระหว่างข้าวไทยและเวียดนามในตลาดโลกนั้นเป็นไปอย่างรุนแรง โดยกลยุทธ์สำคัญของเวียดนามในการเจาะขยายตลาดข้าวคือ ราคาส่งออกข้าวที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับไทย ทำให้ช่วงที่ผ่านมาผู้ส่งออกข้าวของเวียดนามประสบความสำเร็จอย่างมากในการประมูลขายข้าวให้แก่ประเทศผู้นำเข้าข้าวในเอเชีย ส่งผลให้ข้าวของเวียดนามครองตลาดเอเชียอย่างแนบแน่นในช่วงหลายปีมานี้ โดยจะเห็นได้จากการที่ราคาส่งออกข้าวของเวียดนามต่ำกว่าไทยมากเป็นประวัติการณ์ กล่าวคือ ก่อนปี 2547 ราคาข้าวส่งออกของเวียดนามต่ำกว่าไทยถึง 5 – 10 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อตันสำหรับข้าว 25% และ 20 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อตันสำหรับข้าว 5% แต่ในช่วงปี 2548 – 2549 ราคาข้าวเวียดนามในตลาดโลกต่ำกว่าไทยถึง 20 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อตันสำหรับข้าว 25% และ 30 – 40 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อตันสำหรับข้าว 5%

ปัจจุบันเวียดนามก้าวเข้ามาเป็นคู่แข่งในการส่งออกข้าวกับไทย ทั้งในตลาดข้าวคุณภาพดี และข้าวคุณภาพปานกลางและคุณภาพต่ำ กล่าวคือเดิมนั้นในตลาดข้าวคุณภาพดีนั้นไทยต้องแข่งขันกับการส่งออกข้าวเมล็ดยาวของสหรัฐฯ ส่วนข้าวหอมมะลิของไทยจะแข่งขันกับข้าวบาสมาดิจากปากีสถาน ข้าวคุณภาพปานกลางและคุณภาพต่ำนั้นต้องแข่งขันกับหลายประเทศ

โดยเฉพาะประเทศเวียดนาม อินเดีย และปากีสถาน แต่ในปัจจุบันนี้ประเทศเวียดนามสามารถขยายการส่งออกข้าวคุณภาพดีได้มากยิ่งขึ้น โดยลักษณะข้าวที่แตกต่างกันของไทยและเวียดนามสามารถอธิบายลักษณะของข้าวที่แตกต่างกันได้ดังต่อไปนี้

ข้าวคุณภาพสูง เป็นข้าวคุณภาพดี คือ ข้าวขาว 100% (ข้าวที่ไม่มีเมล็ดหัก) และข้าวขาว 5% (ข้าวที่มีเมล็ดหักเพียงร้อยละ 5 ของปริมาณข้าวทั้งหมด) ข้าวคุณภาพสูงที่สร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทยมากที่สุด ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ ซึ่งมีสัดส่วนการส่งออกสูงถึงกว่าร้อยละ 80 ของปริมาณการส่งออกข้าวคุณภาพสูงทั้งหมดของไทย ตลาดส่งออกข้าวคุณภาพสูงที่สำคัญของไทย ได้แก่ จีน ฮังกอน อีหร่าน สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ เป็นต้น

ข้าวคุณภาพปานกลาง เป็นข้าวขาว 10%-15% และข้าวเหนียว มีมูลค่าส่งออกไม่มากนัก โดยมีสัดส่วนเพียงประมาณร้อยละ 5 ของมูลค่าส่งออกข้าวทั้งหมดของไทย ตลาดส่งออกข้าวคุณภาพปานกลางที่สำคัญของไทย ได้แก่ อินโดนีเซีย แอฟริกา มาเลเซีย เป็นต้น

ข้าวคุณภาพต่ำ เป็นข้าวขาวที่มีเมล็ดหักมากกว่า 20% ปลายข้าว และข้าวเน่า ปัจจุบันการส่งออกข้าวคุณภาพต่ำของไทยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 35 ของมูลค่าส่งออกข้าวทั้งหมดของไทย ตลาดส่งออกข้าวคุณภาพต่ำที่สำคัญของไทย คือ ประเทศทางแถบแอฟริกาและตะวันออกกลาง

ตารางที่ 1.3 แสดงปริมาณการส่งออกและนำเข้าข้าวของเวียดนาม ปี 2547 – 2548

หน่วย : ล้านตัน

	ม.ค. - ธ.ค. 2547	ม.ค. - ธ.ค. 2548	เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง
ปริมาณการส่งออก			
อินโดนีเซีย	35,358	97,400	175.47
มาเลเซีย	333,307	330,782	-0.76
สิงคโปร์	63,717	25,248	-60.37
ฟิลิปปินส์	666,562	1,808,322	171.29
อีหร่าน	89,250	251,700	182.02
คิวบา	449,224	586,528	30.56
รัสเซีย	101,110	43,810	-56.67
ญี่ปุ่น	38,200	99,350	160.08
รวม 9 ประเทศ	1,790,542	3,216,200	79.62
อื่นๆ	2,113,729	1,962,018	-7.18
รวมส่งออก	3,904,271	5,178,218	32.63

ตารางที่ 1.3 แสดงปริมาณการส่งออกและนำเข้าข้าวของเวียดนาม ปี 2547 – 2548 (ต่อ)

หน่วย : ล้านตัน

ปริมาณการนำเข้า			
กัมพูชา	290,000	300,000	3.45
อื่นๆ	10,000	20,000	100
รวมนำเข้า	300,000	320,000	6.67

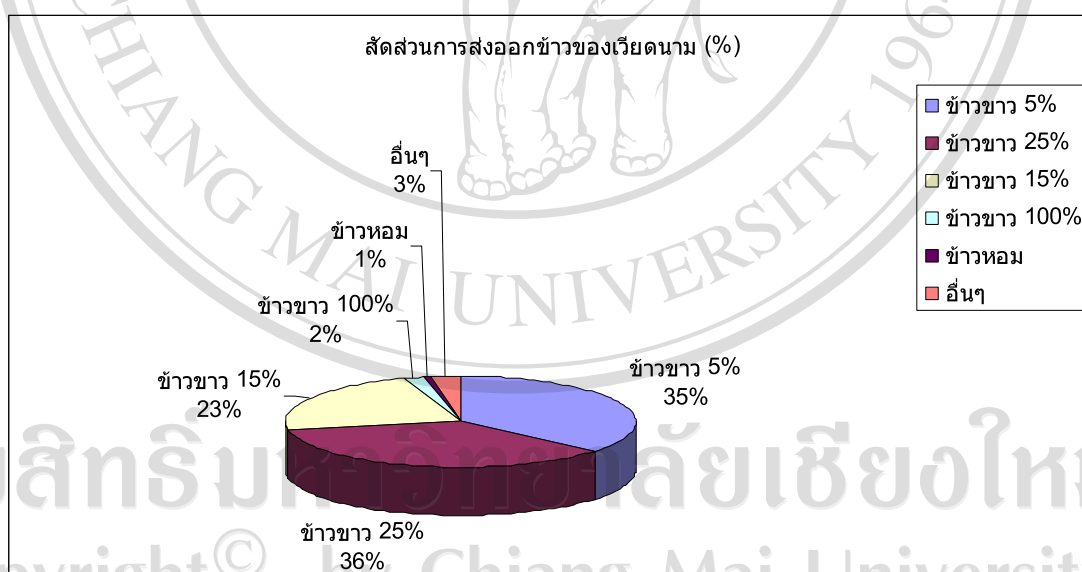
ที่มา: Gain Report, VM6016 <http://www.fas.usda.gov> (15 July 2006).

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 1.3 จะเห็นได้ว่าตลาดส่งออกหลักของเวียดนาม ได้แก่ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ประเทศในแถบทวีปแอฟริกา คิวบา

เมื่อเทียบกับในช่วงปี 2548-2549 ราคาข้าวเวียดนามในตลาดโลกต่ำกว่าไทยถึง 20 ดอลลาร์สหรัฐต่อตันสำหรับข้าว 25% และ 30-40 ดอลลาร์สหรัฐต่อตันสำหรับข้าว 5% ส่วนในปี 2550 ราคาข้าวภายในประเทศเวียดนามที่อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในพื้นที่ทางใต้ของประเทศ ทำให้ตั้งแต่ช่วงกลางปี 2550 เป็นต้นมา บริษัทเทรดดิ้งที่ขายข้าวไทยชนะการประมูลข้าวในประเทศผู้นำเข้าสำคัญ โดยเฉพาะตลาดในประเทศอินโดนีเซีย รวมทั้งผู้ส่งออกข้าวไทยยังสามารถแย่งตลาดข้าวบางส่วนกลับคืนมาจากเวียดนาม โดยเฉพาะตลาดในแอฟริกา หลังจากที่ในช่วงระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมาคือนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึงพ.ศ. 2550 ไทยมักจะแพ้การประมูลและเริ่มสูญเสียตลาดส่งออกข้าวให้กับเวียดนาม กล่าวคือ ในเดือนกันยายน 2550 สำนักงานพลาธิการของอินโดนีเซีย (Bulog) ซึ่งเป็นหน่วยงานการจัดซื้อของรัฐบาลอินโดนีเซียซื้อข้าว 5% จากไทยจำนวน 50,000 ตัน ในราคา 351.88 และ 358.5 ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน ตามราคา C&F จากบริษัท เทรดดิ้ง 2 แห่งที่จำหน่ายข้าวไทยสำหรับการส่งมอบในเดือนกันยายนและเดือนตุลาคม 2550 ในขณะที่ผู้ส่งออกข้าวเวียดนามเสนอราคาประมูลที่ประมาณ 360 ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน เนื่องจากต้องพิจารณาถึงราคาภายในประเทศที่อยู่ในระดับสูงรวมทั้งต้นทุนขนส่งทางเรือและค่า Margin ปัจจุบันผู้ส่งออกข้าวของเวียดนามไม่ต้องการที่จะเข้าร่วมการประมูลข้าว เนื่องจากถ้าชนะการประมูล ราคาภายในประเทศจะปรับตัวขึ้น ซึ่งทำให้ผู้ที่ประมูลข้าวของเวียดนามต้องประสบกับสถานะการขาดทุน แม้ว่ารัฐบาลไม่ได้ยกเลิกคำสั่งห้ามต่อสัญญาส่งออกใหม่ที่บังคับใช้นับตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2550 แต่เกษตรกรก็กำลังรอการทำข้อตกลงที่เป็นไปได้ในการขึ้นราคาในช่วงปลายของฤดูการเก็บเกี่ยวบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง นอกจากนี้กลุ่มผู้ส่งออกข้าวของเวียดนามจำเป็นต้องได้รับอนุญาตเป็นพิเศษในการเข้าร่วมการประมูลในต่างประเทศ รวมทั้งเวียดนามยังมีสัญญาการส่งข้าวปริมาณมากไปยังอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ รวมทั้งแอฟริกา ดังนั้น ผู้ส่งออกข้าวของเวียดนาม

จึงไม่ได้มองหาแหล่งอื่นๆ จนกว่าจะถึงฤดูเก็บเกี่ยวใหม่ในช่วงปลายปี 2550 แต่อย่างไรก็ตาม มีการคาดว่าในปี 2551 ข้าวเวียดนามจะกลับมาเป็นตัวแปรสำคัญที่จะกำหนดอนาคตการส่งออกข้าวของไทย ทั้งในด้านปริมาณการส่งออกและราคา ทำให้ผู้ส่งออกข้าวของไทยยังคงต้องจับตามองเวียดนามอย่างใกล้ชิด ทั้งในด้านปริมาณการผลิตข้าวในปี 2550/51 ที่ผลผลิตจะออกสู่ตลาดในช่วงปลายปี 2550 และนโยบายการส่งออกข้าวของรัฐบาลเวียดนาม สำหรับในระยะยาวแล้วสิ่งที่ต้องติดตามคือ การวิจัยและพัฒนาข้าวของเวียดนาม โดยเฉพาะการปรับปรุงพันธุ์ข้าวหอมและข้าวพันธุ์ดี รวมทั้งการปรับปรุงระบบไซโล การคัดแยกและจัดมาตรฐานข้าว ตลอดจนการขนส่งให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ในอนาคตเวียดนามจะก้าวขึ้นมาแข่งขันกับไทยในการส่งออกข้าวคุณภาพดี โดยเฉพาะข้าว 100% และข้าวหอม จากที่ในปัจจุบันเวียดนามเป็นคู่แข่งของไทยในการส่งออกข้าวคุณภาพปานกลางถึงต่ำ กล่าวคือ การส่งออกข้าวของเวียดนามในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นข้าวขาว 5% 36.2% ข้าวขาว 25% 36.0% และข้าวขาว 15% 22.5% ในขณะที่มีการส่งออกข้าวขาว 100% เพียง 1.9% และข้าวหอม 0.5% เท่านั้น

รูปที่ 1.2 แสดงสัดส่วนการส่งออกข้าวของเวียดนาม

ในช่วงระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2550 เวียดนามสามารถแข่งขันส่วนแบ่งตลาดของข้าวไทยในตลาดโลก กล่าวคือ สัดส่วนตลาดข้าวทั้งหมดของไทยในตลาดโลกในปี 2549 ลดลงเหลือเพียง 26.3% จากที่เคยอยู่ในระดับเกือบ 30% ในขณะที่สัดส่วนตลาดของเวียดนามเพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับ 14.0% จากที่เคยมีส่วนแบ่งตลาดเพียง 7.0% เท่านั้น เมื่อพิจารณาแยกรายประเภทของข้าวแล้วพบว่าทั้งไทยและเวียดนามแข่งขันกันรุนแรงในการส่งออกข้าวขาว กล่าวคือ

สัดส่วนการส่งออกข้าวขาวของไทยในตลาดโลกมีแนวโน้มลดลงจาก 37.6% ในปี 2547 เหลือเพียง 31.8% ในปี 2549 ในขณะที่ส่วนแบ่งตลาดของเวียดนามเพิ่มขึ้นจาก 9.0% เป็น 18.0% โดยประเภทข้าวที่มีการแข่งขันส่งออกอย่างรุนแรงคือ ข้าวขาว 25% และข้าวขาว 5% ประเด็นที่น่าสนใจคือ เวียดนามมีการส่งออกข้าวเปลือกและข้าวกล้องมากกว่าไทย และยังมีแนวโน้มการขยายการส่งออกปลายข้าวเพิ่มขึ้น คาดว่าเวียดนามจะก้าวขึ้นมาเป็นคู่แข่งสำคัญของไทยในการส่งออกปลายข้าวในอนาคต แม้ว่าในปี พ.ศ. 2550 ส่วนแบ่งตลาดปลายข้าวของเวียดนามในตลาดโลกยังอยู่ในระดับต่ำเพียงร้อยละ 4.3 เท่านั้น

จากสาเหตุดังกล่าวจึงจำเป็นต้องทำการศึกษาศักยภาพการส่งออกข้าวของไทยและเวียดนาม เพื่อทำให้เห็นถึงแนวโน้มความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกของไทยว่าจะเป็นไปในทิศทางใด ตลอดจนทำให้เห็นถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคในการแข่งขันของไทยว่าสามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งสำคัญอย่างเวียดนามได้มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะเป็นข้อมูลที่น่าไปปรับปรุงแก้ไขและเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการส่งออกข้าวของไทยต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อทราบถึงสถานะการค้าข้าวระหว่างประเทศในตลาดโลก
- 2) เพื่อทราบถึงศักยภาพการส่งออกข้าวของไทยและเวียดนาม
- 3) เพื่อทราบถึงแนวทางและความเป็นไปได้ในการส่งออกข้าวของไทยและเวียดนาม
- 4) เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการส่งออกข้าวของไทยและเวียดนาม

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- 1) เพื่อทราบถึงศักยภาพการส่งออกข้าวของไทยและเวียดนาม
- 2) เพื่อทราบถึงสถานะการค้าข้าวระหว่างประเทศในตลาดโลก
- 3) เพื่อทราบถึงสถานการณ์การค้าข้าวของเวียดนามซึ่งเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทย นัยหนึ่งคือไทยยังมีความได้เปรียบในเรื่องของความชำนาญในการปลูกข้าวมากกว่าเวียดนาม แต่เวียดนามก็กลับกลายเป็นคู่แข่งที่สำคัญที่สามารถแบ่งส่วนแบ่งตลาดข้าวในตลาดโลกจากไทยได้

- 4) เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการส่งออกข้าวไทย ตลอดจนแนวโน้มการส่งออกข้าวของไทย เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค อีกทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งออกข้าวของไทยได้อีกด้วย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพการส่งออกข้าวของไทยและการส่งออกข้าวของเวียดนาม จะใช้ดัชนีวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Revealed Comparative Advantage: RCA) , พลวัตความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Dynamic Revealed Comparative Advantage : DRCA) และส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิการส่งออกข้าวช่วงระหว่างปี พ.ศ.2503 – 2550 รวมระยะเวลา 48 ปี โดยภาคพื้นทีหรือฐานการศึกษา ได้แก่ ตลาดโลก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved